

A régi nyomtatványok között található Thuróczy János: Chronica Hungarorum című művének 1488-as brünni kiadása. Az állomány-
nak ezt a legrégebbi magyar vonatkozású, fa-
metszetekkel illusztrált díszes ősnymtatványát
41 magyar vezér és király szövegközi arcképe
díszíti.

*I. Szent István király fametszetes arcképe a
Thuróczy krónikában. Az uralkodó trónon ül, a
királyok nélkülözhetetlen jelvényeivel, koronát
visel, jobbában jogart, baljában országalmát
tart:*

E könyvek az egyetemen folyó tudományos
kutatást és oktatást szolgálják. A régi könyvek
történetének kutatásával, a possessori és margi-
nális bejegyzések feltárásával a könyvtár tudomá-
nyos munkatársai az 1960-as évek óta foglal-
koznak.

*Egy másik, kéziratoss kottába kötött könyvritka-
ság:*

Az ODR egy fogadó könyvtár szemszögéből: Könyvtárközi kölcsönzés a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtárban

*„Az életnek értéket csak a szolgálat adhat,
amellyel az emberek ügye felé fordulunk.”
(Márai Sándor)*

A balassagyarmati Madách Imre Városi Könyv-
tárat 1950-ben alapították. Sokáig kis alapterü-
leten, nehéz, korszerűtlen körülmények között
működött. 1989-ben adták át – Reimholz Péter
tervei alapján – az 1108 négyzetméter alapterü-
letű épületegyüttest.

Könyvtárunk feladata, hogy a városban és
vonzáskörzetében élők számára elérhetővé tegye
a munkához, a tanuláshoz, a kutatáshoz, a kul-
turálódáshoz és a szabadidő tartalmas eltöltésé-
hez szükséges információkat.

A könyvtár gyűjteménye közel százezer do-
kumentumot számlál, amelynek túlnyomó része
könyv. A folyóiratok száma 118, több mint négy-
ezer audio- és videokazetta, valamint CD is a
használók rendelkezésére áll.

A beiratkozott olvasók száma a 2002. év
végén 4321 fő volt. Több mint hatvan százalé-
kuk valamilyen iskolatípusban tanuló diák. A vá-
ros 17 906 főnyi lakosságának huszonnégy szá-
zaléka regisztrált olvasó, ami jelentősen megha-
ladja az országos átlagot.

Az információs társadalom korában elenged-
hetetlen, hogy lépést tartsunk a technika fejlődé-
sével. A különböző könyvtári munkafolyamato-
kat a számítógép segítségével egyre gyorsabban
és pontosabban tudtuk megoldani, majd az 1999.
év végétől könyvtárunk a TextLib integrált rend-
szert használja. A számítógépes kölcsönzés 1999
decemberétől három gépen zajlik, s az olvasók
két terminálon tájékozódhatnak az állományról. A
Helytörténeti Gyűjtemény anyagának digitalizálá-
sát folyamatosan végezzük, mára multimédiás CD-
ROM-on kereshető a Horváth Endre pénzjegy-
tervező, grafikusművész életét és munkásságát
bemutató anyag, a balassagyarmati és Nógrád
megyei képeslap-, fotó- és diagyűjtemény, vala-
mint az összes aprónymtatvány.

Könyvtárunk sokrétű tevékenységet végez, nagy hangsúlyt fektet a tradíciók és a kultúra ápolására, ennek jegyében színvonalas rendezvényeket, programokat szervez gyermek és felnőtt olvasóinak egyaránt. A hagyományos szolgáltatások közül az egyik legnépszerűbb a könyvtárközi kölcsönzés, mely során az olvasók által keresett, de könyvtárunk állományából hiányzó dokumentumokat más, nagyobb gyűjtőkörű intézményektől kérjük kölcsön. 1998 előtt a hagyományos, papír alapú kérőlapokat használtuk a kérések továbbítására. A szolgáltatás ekkor nem működött zökkenőmentesen, mert a kérőlap útját nem tudtuk nyomon követni. További hátrányt jelentett a hosszú postai átfutási idő, és sok esetben az olvasókhoz már későn érkezett a dokumentum.

Könyvtárunk életében nagy változást hozott az 1997-es év, mert ekkor került sor az internetkapcsolat kiépítésére. Ezzel a tájékozódásnak, az információk megszerzésének új, modern formáját vehettük igénybe. Megismertük az internetes adatbázisokat, a különböző keresési technikákat, tájékoztunk más könyvtárak gyűjteményéről, szolgáltatásairól, igénybevettük a világháló adta lehetőségeket az olvasói kérések teljesítésénél. Ennek a korszerű technikának az alkalmazása lehetővé tette, hogy néhány szolgáltatást új alapokra helyezünk, többek között a könyvtárközi kölcsönzést is. Ennek előfeltételként 1998-ban megalakult az Országos Dokumentumellátási Rendszer (ODR), melynek fő célkitűzései között szerepelt az információk és a dokumentumok gyors hozzáférhetővé tétele. Így 1999-től kezdve a könyvtárközi kölcsönzést is az ODR igénybevételeivel, az interneten keresztül bonyolítjuk.

Kíváncsian ismerkedtünk az adatbázissal, elnyerte tetszésünket a könnyen áttekinthető, egyszerű keresési felület. Továbbá nagy előny, hogy kérésünket konkrétan ahhoz az intézményhez irányíthatjuk, ahol a státusinformációk alapján biztosan megtalálható a keresett dokumentum. Hamar megbarátkoztunk ezzel az új lehetőséggel, és örömmel tapasztaltuk, hogy a postai átfutási idő is jelentősen lerövidült. Olvasóink meglepedésére még olyan dokumentumokat is megkaptunk, amelyek ritkaságnak számítanak, régi kiadású, értékes könyvek. A kollégákkal folyamatos kapcsolatot tartunk, ők rendkívül segítőkészek, azonnal tájékoztatnak e-mailben, hogyha a

kért dokumentumot valamilyen okból mégsem tudják küldeni. Lehetőségünk van előjegyzést kérni a műre, vagy fénymásolatban bocsátják a rendelkezésünkre. A tapasztalataink annyira kedvezőek voltak, hogy a könyvtárközi kérések teljesítésénél szinte kizárólag ezt a formát használjuk. Kéréseink zömét az ODR-adatbázis űrlapján bonyolítjuk, de előfordul, hogy e-mailt írunk az adott intézménybe. Elsősorban a nagy gyűjteménnyel rendelkező könyvtárakhoz (Debrecen, Szeged, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Pécs), néhány esetben speciális gyűjtőkörű intézményekhez fordulunk (BME-OMIKK, OPKM, OIK).

A teljesített könyvtárközi kérések az elmúlt években

	2000	2001	2002
Könyv	176	265	222
Ebből:			
szépirodalom	23	67	34
szakirodalom	153	198	188
Fénymásolat	12	48	86
<i>összesen</i>	<i>188</i>	<i>313</i>	<i>308</i>

A szolgáltatás népszerűségét mutatja, hogy a kérések száma évről évre növekszik. Nagyrészt szakkönyveket keresnek. Egy-egy téma legfrissebb információi a folyóiratokban jelennek meg, ezeket fénymásolatban szerezzük meg olvasóinknak, akik elégedettek a szolgáltatás gyorsaságával és pontosságával.

Kik veszik igénybe a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét? Elsősorban főiskolások, egyetemisták, pedagógusok, kutatók. Ők azok, akiknek szükségük van tanulmányaikhoz, illetve munkájukhoz olyan meghatározott dokumentumokra, amelyek nem tartoznak szorosan könyvtárunk gyűjtőkörébe, vagy éppen nem hozzáférhetők. Ez a szolgáltatás rendkívül nagy segítség az esti és levelező képzésben részt vevő hallgatóink számára, mivel ily módon könnyen hozzájutnak a szükséges szakirodalomhoz.

Reméljük, hogy ez a kedvező tapasztalat a jövőben is megmarad, és továbbra is számíthatunk a kollégák segítőkészségére.

*Cserni Tünde
Kosik Szilvia*